

● KULTURA ● KULTURA ● KULTURA ● KULTURA ● KULTURA ● KULTURA

Tovarišu Francu
Taurerju-Plahunu
ob njegovi
sedemdesetletnici

ISKRENE
ČESTITKE

z željo po čimprejšnjem
okrevanju in vse naj-
boljše v krogu domačih.

Prijatelji in soborci

Franc Taurer

V SPOMIN

Umrla je Polkova mama

Letos je odšla od nas Marija
Trtnik iz Zadvara, bolj znana kot
Polkova mama in mati najštevil-
nejše družine v Zadvoru.

Rodila se je 1. 1910 v vasi Krka
na Dolenjskem malemu kmetu, ki
je imel številno družino. Leta
1927 se je prisojila k Polkovi
družini v Zadvoru, kjer pa so že bile
štiri sirote. V naslednjih letih je
družina narasla na devet otrok in
tako postala najštevilnejša dru-
žina v Zadvoru. Skrb za dorašča-
joče fante, iščeče zaposlitve in
dela, ki ga pa ni bilo, ji je povzro-
čala dodatne skrbi. Kmetija-če-
prav močna in zdrava — ni mogla
preživljati tako številne družine
in fante so iskali delo vsehovod.
Delo zadovorske Svobode in na-
predni duh, ki je vel iz nje, je kot
magična moč vplival tudi nanje.
Kaj kmalu so se vključili v njene
vrste in postali člani SKOJA.

Leto 1941 je pomenilo prelom-
nico tudi za Polkovo družino.
Kot fante sedemnajstih in dvajse-
tih let ter skojevci so iz skladišč pri
Glastovcu in iz Ljubljane pri Jo-
žefcu v Zavogljem odpeljali veliko
orožja, ki je kasneje romalo na
Molnik in Pugled. Leta 1941 je
odšel v Molniško četo sin Lojze,
naslednje leto pa še mož in trije si-
novi. Doma je ostala le ona s pe-
tim nedolnimi otroki in prev-
zela je skrb uko za nje kot za kme-
tijo. Huda in težka vojna je niso
zlomila, prav tako ne strah pred
represalijami okupatorja. Kmeti-
ja, ki je zaradi odhoda petih dru-
žinskih članov v partizane ostala
skoraj brez rok, je preživljala tako
družino in skrbela za prehrano

številnih partizanov, ki so se ogla-
šali pri njej.

Iz vojne so se vrnil le mož in
trije sinovi. France je padel že 1.
1942 na Puncu kot borec Tomši-
čeve brigade. Nesrečen slučaj je
hotel, da je že 1. 1945 ostala brez
sina Jožeta in 1. 1946 še brez
moža. Breme, ki je zanj že kazalo,
da se bo porazdelilo, je ponovno
padlo nanjo. Prenašala ga je v
hrabro, kot ga le zna prenašati
žena, ki je že marsikakaj skušila v
svojem življenju. Vaščani in sose-
dje so je poznali prav po tem in po
tem, kako je vse mimo prenašala.
Bila je delovna, bila je mati in
vzgojiteljica družine, ki je dala pet
partizanov. Čeprav ji kmečka
preproščina ni dala širšega obzor-
ja, ji je dala sposobnost živeti in
preživeti tudi težke čase in številno
družino.

S tem pa je dala družbi to, kar
zma ceniti. Slava ji.

ES

ANTONIJE KEBER
NI VEČ MED NAMI

Pred kratkim se je v Zadvoru
množica domačinov in drugih ob-
čanov poslovila od blizu in daleč
znane Antonije Keber, po domače
Brarjeve mame.

Rodila se je 1. 1891 v Zadvoru
na kmetiji (pol grunta), kjer je
preživela vse življenje ter doživela
in videla stvari in spremembe, ki
jih je Zadvor doživljal skoraj 90
let. Bilaje živa pričevalka življenja
in dela Zadvara od časov pred 1.
svetovno vojno do danes.

Leta 1918 se ji je rodil sin Stane
in njemu je posvetila vso svojo
skrb in brigo za boljše življenje.
Razmere v stari Jugoslaviji pa ji
niso dovoljevale, da bi se sin izšo-
lal — za to ni bilo denarja. Ob
vstopu v leta samostojnosti se je
moral posvetiti delu, katerega je
bilo tudi sicer težko dobiti. Na-
predni duh Zadvara pred vojno je
tudi njega vsrkal vase in 1. 1940 je
postal član KP. Pri Brarjevih je
bila v letih 1938-40 javka in skla-
dišče propagandne literature, ki jo
je izdajal CK Slovenije. Stane pa je
bil njegov kurir. Za to delo je ve-
dela tudi mama in čeprav je bilo
nevarno, sinu tega dela ni prepre-
čevala.

Ob razpadu stare Jugoslavije se
je v skednju tedanje Brarjeve
kmetije znašlo marsikatero oro-
žje, ki se je z njim kasneje oborožil
marsikateri borec Molniške čete in
II. grupe odredov. Znana hujka
na sobodaše zadovorske Svobode
12. julija 1941 sina Staneta ni pre-
senčila in že naslednji dan je po-
stala borec Molniške čete ter isto-
časno eden prvih slovenskih parti-
zanov.

Odhod sina v gozdove Brarje-
ve mame ni strl, postavil pa je
pred njo skrb, ki jih je doživljala,
ko so se bile buke na Pugledu in
na Jančah, v katerih je sodelovala

njen sin. Vsi se dobro spominjajo
predvsem buke na Jančah in njene
skrbi za sina pa tolažilnih besed
sosedov, ki so vse tri dni hodili k
njej in ji vlivali upanje, da sin ne
bo padel. Aretacije ob Roški ofen-
zivi so ji vzele tudi brata, ki je na-
slednje leto umrl na Rabu. Tako je
sama ostala na kmetiji s svojimi
brigami za obstoj s strahom pred
belo gardo in z mislimi na sina.

Svoboda ji je prinesla veliko in
čeprav zadržana, ni mogla skriti
solza, ko se je vrnil sin kot junak in
oficir — partizan.
Skromnost je bila njena odlika,
prav tako pa tudi red in čistoča, ki
pred vojno ni bila ravno največja
odlika kmečkih hiš. V spominu pa
bo Brarjeva mama ostala predv-
sem mladeži sosedov, saj so ve-
nomer polnili njeno hišo in ji kraj-
šili samoto. Okoliški mladeži
braz Brarjeve mame ne bi bilo
mladosti, saj nam je dopuščala
vse, tudi tisto, kar doma nismo
smeli počenjati. Zato nam bo
ostala v spominu takšna, kot je
bila, skromna, delovna, materin-
ska do vseh in mati partizana.
Slava ji. EDVARD SVETEK

● ZA 40-LETNICO VSTAJE JUGOSLOVANSKIH
NARODOV SE NAM OBETA

NOV ZBORNİK

Na več pobud in glede na veliko povpraševanje po prvem zborniku
iz 1. 1965, ki je že zdavnaj pošel, se je pred dnevi sestel uredniški
odbor, ki ga je na svoji zadnji seji imenovalo predsedstvo OK SZDL.
Iz svoje srede je izbral za predsednika Poldeta Mačka, za namestnika
pa Marjana Moškriča. Strokovno tehnično vodstvo je prevzela Tat-
jana Klepac, sedež uredniškega odbora pa je pri občinskem odboru
ZZB NOV Ob Ljubljani 42.

Novi zbornik naj bi do neke
mere pomenil ponatis prvega
zbornika pa razširitev in izpo-
polnitev na tistih področjih delo-
vanja in občine, ki prej niso do-
bila dovolj ustreznega mesta.
Gradiva je že zdaj pravzaprav
dovolj, a treba ga je obdelati in
mu dodati tisto zlahtnost, ki mu
gre. Šlo bo torej za dokumenti-
ran prikaz vsega tistega, kar se je
v predvojnem delavskem giba-
nju in med revolucijo ter NOB
dogajalo v naši občini.

Člani uredniškega odbora se
seveda zavedajo, da bi pri takem
delu naglica lahko le škodovala,
storili pa bodo vse, da bi bil čis-
topis končan vsaj do jeseni pri-
hodnjega leta. Tako bi dala naša
občina dostojen prispevek k 40.
obletnici vstaje jugoslovanskih
narodov in narodnosti. Če se bo
med delom pokazalo, bodo po-

samezna področja (npr. vidni
naši revolucionarji, padli borci
ter žrtve zaporov in taborišč,
spomeniki in obeležja revolucije
ipd.) pripravljena tudi za izdajo v
separatih.

Aktiv medvojnih aktivistov
OF je pripravljen kar najaktiv-
nejše sodelovati pri uresničitvi teh
zamisli, posamezne delovne sku-
pine pa se bodo po potrebi vklju-
čevale v ta prizadevanja.

Zaradi take širine priprav pa
uredniški odbor že zdaj vabi k
sodelovanju vse, ki bi lahko ka-
korkoli prispevali, da bo novi
zbornik kar najbolje uspel. Oglasi-
te se lahko osebno, po telefonu
(št. 43-035) ali pisno na naslov:
Občinski odbor ZZB NOV
Ljubljana Moste-Polje — zgo-
dovinska komisija, Ob Ljublja-
nici 42.

AM

Odhajamo, da se bomo vračali (Foto: Dušan Gerlica)

Urh je obnovljen

Skoz utrjeno listje bogatih jesenskih barv se v večernem drevoredu luči le-
sketajo sence. Strmi stožci žarometov razbijajo temo grobnice na Urhu, da bi se
z zadnjo svetilko potopili v jezero vode mučenške lise. Prve novembrske sne-
žinke že tkejo belo odejo, le cerkveni zvonik moli svoj vrh med gole topole. Ti-
šino motijo le stroji, ki so se zagrizli v cerkvene zidove, da bi se obnovljena mu-
zejska zbirka v novi luči še globlje zarezala v srca vse pogostejših obiskovalcev.

Občinska skupščina je pred štirimi
leti sprejela program za obnovo
spomeniškega kompleksa na Urhu,
za kar je združila sredstva s sredstvi
proračuna mesta Ljubljana, ljublan-
ske in republiške kulture me skupnosti.
Obnovljeno gospodarsko poslopje,
vodni rezervat, obnovljena mučelni-
ca, streha in fasada cerkvenega ob-
jekta z zaščitenimi strešnimi linami,
kabelska povezava gospodarskega
poslopja, cerkve in grobnice do lipe,
zunanja in notranja razsvetljava
cerkvenega objekta — vse to so
opravljena dela v približni vrednosti
pet milijonov dinarjev. Z naročeno

notranjo muzejsko opremo in pro-
metno ureditvijo pomenijo zaklju-
ček obnove spomeniškega komplek-
sa. Tako je praktično zaključena ob-
sežna akcija, ki je istočasno odraz in
zrelo zavest, spoštovanja in temelj
hodočega razvoja.

Obnovljeni spomeniški kompleks
so prevzeli v skrbništvo pet delovnih
organizacij, občinska komunalna in
kulturalna skupnost ter krajevna
skupnost Zadvar. Tako se akcije za
sanacijo povezujejo s hotenji ohrani-
titi spomeniški kompleks in razširiti
njegove dimenzije v slovenskem in
jugoslovanskem prostoru.

JANEZ LAH

PISMA BRALCEV

SPOŠTOVANI!

V vsakdanjem življenju se po-
javljajo problemi, ki bi se jih dalo
z medsebojno pomočjo občanov
oluščati ali celo odpraviti. Na pri-
mer prometni znaki. Večkrat sem
bila na cesti priča, da starši niso
znali otrokom razložiti pomena
posameznega prometnega znaka.
Na kartončkih kolektorjev pa bi
lahko na hrbtni strani natisnili
prometne znake in navedli njih
pomen.

Ali pa: V sedanji mesni krizi bi
prav prišel kak primeren recept.
Npr. za polpete: 20 dkg zmlelega
mesa, 5 do 10 dkg ne prekisle
skute, rezino kruha, jajce, dva
stroka česna, malo čebulo in ve-
ličico zelenega peteršilja. Vse to
skupaj zmeljemo (razen kruha) ali
sesekljamo. Dodamo še malo
popra in solimo. V vodi razmo-
čimo in nato stisnemo kruh, ga
primesamo vsemu prejšnjemu ter
oblikujemo polpete. Specemo jih
na vroči maslo. Skuta je enako-
vredna mesu.

UREDNIŠTVO

Tudi pri jajcih lahko štedimo. K
polpetam npr. damo samo belja-
ke, rumenjake pa uporabimo za
kreme in šodoje.

Jabolčni olupki osvežijo zrak,
če jih na plastičnem krožniku
damo na radiator ali na omaro,
kjer lahko ostanejo dan-dva, do-
kter izhlapevajo prijeten vonj.

Morda si lahko tudi prek časo-
pisov pomagamo drug drugemu.
Tovariško pozdravljam!

PAVLA KOKOT

Spoštovana tovarišica!

Pozdravljamo vašo spodbudo.
Tovariška roka je vrednota, ki
mora dobiti vedno večjo težo v
našem vsakdanu. Dovolite pa
mišl: za različne smeri člove-
škega delovanja imamo tudi ra-
zlična namenska glasila. Usmeri-
tev Naše skupnosti poznate in vas
prosimo, da se naprej tako vklju-
čujete vanjo. Pa na svidenje.

● ČLANI KOMISIJE ZA OBVEŠČANJE PRI OSS
DOBILI

PRIZNANJE

Na nedavnem posvetu urednikov tovarniških glasil v Krškem
je odbor za obveščanje pri RS ZSS izrazil posebno priznanje za
uspehe pri akciji Tisoč delavcev — sodelavcev šestim občinskim
komisijam za obveščanje, med njimi tudi komisiji pri sindikal-
nem svetu naše občine. S tem je dobilo priznanje tudi večletno
dosedanje delo aktivna novinarjev v ozdih, s katerimi komisija
vsestransko in tesno sodeluje.

Čestitamo!

● MEDVOJNI KOMUNISTI PRIPOVEDUJEJO

Izkušnje in znanje
posredovati mladim

Milana Zabukovca-Miloša, narodnega heroja in prvoborca,
so že večkrat spraševali, kako je preživel vojna leta in kateri do-
življaji so se mu takrat najbolj vtisnili v spomin. Zlasti veliko pa
je bilo zapisanega o njem in njegovem delu, tako med vojno kot
po osvoboditvi, potem ko je bila leta 1976 enota teritorialne
obrambe, ki ji je poveljeval, pohvaljena od zveznega sekretarja
za ljudsko obrambo armadnega generala Nikole Ljubičiča. Obenem pa je prav to enoto še istega leta republiški štab za teri-
torialno obrambo razglasil za najboljšo. Milan Zabukovec je v
znamenje priznanja prejel plaketo jugoslovanske ljudske ar-
made.

Takrat so ga novinarji zasuli z
vprašanji, zato se je Milan
Zabukovec ob našem obisku
nasmehnil in rekel: »Dogod-
kov je res veliko, toda vsi so
že zapisani. Prav zadnjič sem
jih zbral skupaj». In pokaže
na Našo obrambo, Pionirski
list, razgrne po mizi Našo
skupnost iz leta 1975.

spregovoril o težkih trenutkih
partizanstva, o stiskah, tovarš-
tvu, pohodih...

Milan Zabukovec-Miloš je bil
partizan v Mokriški četi, nato je
za nekaj časa izgubil stik s tovariši
in deloval na terenu, dokler se ni

Milan Zabukovec-Miloš

januarja 1942 ponovno pridružil
partizanom na Pugledu. Nato se
je bojeval v II. grupi odreda, od
koder je odšel v zaščitno četo
glavnega poveljstva slovenskih
partizanskih čet. Na predlog to-
variša Leskoviša je bil oktobra
1942 na Rogu, takoj po končani
roški ofenzivi, sprejet v komuni-
stično partijo. Bil je spremljeva-
lec Edvarda Kardelja, Borisa Ki-
driča, Ivana Mačka-Matije,
Franca Leskoviša-Luke in drugih.

Milan Zabukovec-Miloš danes
svoje bogato vojaško znanje in iz-
kušnje posreduje mladim v terito-
rialni obrambi.

Besedilo in slika:
DARJA JUVAN

● ŠOLSTVO ● ŠOLSTVO ●

● MOŠČANSKA GIMNAZIJA

Medicinska usmeritev

Pred nami je predlog mreže
usmerjenega izobraževanja v
Ljubljani in Sloveniji. Iskane
najkvalitetnejših povezav in po-
treb izvajalcev ter uporabnikov
naj bi bilo s predlagano mrežo
končano. V oči bode le bela lisa
za prostori moščanske gimnazije.
Zakaj? Od telesnokulturne
usmeritve, ki je danes nezaše-
dimo med programskimi stori-
tvami, prek kemijske, elektro-
tehnške in medicinske do bele
lise so bili dosedanj predlogi.
Nevzdržnost pogostih menjav je
zahtevala končno opredelitev.
Predloga kemijske usmeritve, ki
je bil glede na načrtovani indu-
strijski razvoj utemeljen, tre-
nutno ni mogoče uresničiti, ker bi
morali v opremo kabinetnih uč-
nic vložiti precejšnja sredstva ob
že opremljenih učilnicah v sedanji
šoli na Askerčevi cesti. Medicin-
sko usmeritev, ki so zanj v nepo-
sredni bližini delovne organizaci-
cije s področja osnovnega zdrav-
stvenega varstva in bolnišničnega
zdravstvenega varstva, naj bi
glede na pogovore letos spomladi

realizirali v novozgrajenem me-
dicinskem centru ob novem dija-
škem domu za učenke sedanje
šole za medicinske sestre. Elek-
trotehniška usmeritev za poklic
energetika (jaki fok) nima nika-
kršne povezave z ozidi na našem
območju in smo zato predlog za-
vrnili. Ob vseh razmišljanjih in
usklajevanjih naj bi končno v pro-
stori moščanske gimnazije obli-
kovali medicinsko usmeritev, ker
novogradnje šolskega medicin-
skega centra — kljub že izvede-
nim pripravam glede na omejitve
investicij v bodočem srednjero-
nem obdobju ne bo.

Tako je treba vpisati v belo liso
medicinsko usmeritev, ki pomeni
realizacijo izobraževanja za delo,
v neposredni povezanosti z izo-
braževanjem na visoki stopnji.
Razmisliiti velja le še o naši dolgo-
ročni perspektivi, za katero pa
kaže, da jo moramo iskati v kemij-
ski usmeritvi in jo združiti s pa-
pimo in grafično usmeritvijo Sol-
skega centra tiska in papirja.

JANEZ LAH